

INBYGGT SYSTEMFEL I JORDBRUKET

På DN Debatt 7/1 hävdar Wolfgang Kirsten felaktigt att man i dagens jordbruk har förlusterna av växtnäring under kontroll och att ekologiskt jordbruk inte leder till minskad urlakning av växtnäring.

Faktum är att tillförseln av kväve i form av konstgödsel i Sverige är i genomsnitt tre gånger högre än det kväve som erhålls i form av livsmedelsprodukter från jordbruket.

Räknar man med import av fodermedel, fixering och nedfall ur luften är tillförseln fyra gånger högre än utbytet av fosfor tillförs ungefär dubbelt så mycket som erhålls i produkter.

Mellanskillnaden mellan tillförseln på i genomsnitt cirka 120 kg kväve per hektar och av salu på i genomsnitt cirka 30 kg kväve per hektar blir till förluster i form av

emissioner av kväveföreningar till luft och vatten och som skadar miljön.

Dessa förluster har inte minskat utan legat på samma nivå sedan 1980-talet. Odling av fånggrödor och mer grön mark kan inte varaktigt minska förlusterna om inte en minskning av tillförseln sker.

Över 40 procent av den kvävebelastning som vi människor bidrar med till Östersjön kommer från jordbruket. Vi har byggt in ett grundläggande systemfel i dagens specialiserade jordbruk.

Vi har fått handelsgödselberoende specialiserade spannmålgårdar inom vissa regioner i landet och foderimporterande specialiserade djurgårdar med stora överskott av stallgödsel inom andra områden av landet - vilkas växtnäring läcker ut till miljön i stället för att kunna återan-

vändas.

Ett mångårigt forskningsarbete med studier av växtnäringssyret i jordbruket har, visat att det endast är genom att minska tillförseln av växtnäring till jordbruket som vi kan minska förlusterna från jordbruket. Detta är möjligt genom att öka recirkuleringen av växtnäring.

Med det är inte sagt att alla de gårdar vi kallar ekologiska uppfyller dessa kriterier - men förutsättningarna finns om man har både växtodling och djurhållning rätt anpassade till varandra på samma gård eller intilliggande gårdar som samverkar. Långsiktigt behövs, en strukturförändring i jordbruket, både lokalt och mellan regioner i landet, för att få kretsloppet att fungera mer effektivt.

Artur Granstedt
Agronomie dr i växt-
näringlära
Biodynamiska forskningsinstituttet i Järna

..... Men det är omöjligt att driva ett ut-
hålligt jordbruk utan konstgödsel, och det
går inte att få säkra och jämna skördar av
god kvalitet utan bekämpningsmedel.

Urlakningen av växtnäring till grundvat-
net per kilo skörd är nu ungefär likastor i de
ekologiska som i de konventionella jordbru-
ken. Men då man i de ekologiska endast ger
kreatursgödsel kan man inte använda meto-
den att ge en stor del av gödselgivorna di-
rekt på den växande grödan. Detta gör att
det konventionella jordbruket blir miljövän-
ligare än det "ekologiska

Utdrag från Wolfgang Wirsten, Professor
emeritus i lantbrukskemi
i DN DEBATT 711 2000

Ny rapport från S N F HÖG DJURTÄTHET ÖKAR ÖVERGÖDNINGEN

U tvecklingen mot färre men större djurgårdar kan öka i övergödningen av haven. Fortsatt koncentration av djurhållningen till Halland, Skåne och Blekinge ökar risken för läckage av näringsämnen. Lägre intensitet och djurtäthet tyder på att ekologiskt jordbruk har mindre läckage. Det framgår av en ny rapport om växtnäringssyret som SNF presenterar idag.

- Rapporten visar att en högre andel ekologiskt lantbruk med god balans mellan djurhållning och växtodling är en bra metod för att minska övergödningen, menar Svenska Naturskyddsföreningens ordförande Göran Enander. Det gäller inte minst i kustnära områden där en stor andel av kvävet når havet och bidrar till övergödningen.

På SNF:s uppdrag har Eva Salomon vid Jordbrukstekniska instituttet sammanställt studier av läckage av växtnäring från konventionella och ekologiska gårdar. Av rapporten framgår att felaktig användning av

stallgödsel kan medföra stora läckage av näringsämnen. Det är därför viktigt att ha en effektiv hantering av stallgödsel.

I det ekologiska lantbruket krävs det att en stor andel av fodret är odlad på gården. Det krävs balans mellan växt och djurhållning. Därför kan ekologiskt jordbruk ge lägre bidrag till övergödningen om banden kan styra kvävet i marken så att det blir tillgängligt när grödan behöver det.

- Regeringen måste ta fram en strategi för att hejda koncentrationen till gårdar med högre djurtäthet. Övergödningen av havet är ett av våra största miljöproblem och jordbruket står för ungefär en tredjedel av den svenska kvävebelastningen på Östersjön, påpekar Göran Enander. För att klara upp-satta mål fordras även att våtmarker och sjöar återskapas. Dräneringsvatten från åkrarna stannar då i landskapet längre, tid och hinner renas innan det når havet.

Sojakorv, 300 g, Sesam Nuggets, 300 g, Gourmetburgare, 300 g, Vegeschnitzel, 332 g, Gourmetbullar, 300 g, Vegetäris, 400 g

HÄLSANS KÖK GOURMET - I NY FÖRPACKNING

Svenska Nutana är distributör av vegetarisk färdigmat. Man presenterar nu nya, fräscha förpackningar i det djupfrysda sortimentet.

Det är vårt framgångsrika varumärke Hälsans Kök Gourmet som fått en uppräschning vad gäller förpackning och logotype.

De förmedlar mer matkänsla och visar att det är enkelt, gott och hälsosamt att ersätta kött. Säljs i dagligvaru- och hälsokosthandeln. Konsumentpriset är cirka 35 - 37 kr.